

rostitute cu aparenta detașare a unei ironii diluate de tristețe — fruct al cunoașterii condiției tragice a omului în cosmos. Tristețea înmoaie sonorile pure ale cuvintelor rostitute, tăcerile ei spun în subtext ce nu se poate rosti, căci actrița știe și poate să umple cu substanță sufletească suspensul de replică. Este de-a dreptul uimitoare această știință a omisiunii elocvente pe care o posedă această mare actriță a Teatrului Mic.

Constantin Radu-Maria

SILVIA GHELAN:

Anna Fierling

O imagine mai persistentă a „măicuței Courage“ stăruie, poate, în mintea unora dintre noi, pe un profil energic, construit din încăpăținarea condiției sale și un mare țipăt de durere. L-a avut, sau nu l-a avut cîndva Mutter Courage a lui Bertolt Brecht, acest profil în nenumăratele interpretări? L-ar fi putut avea? Da — ca un ecou al tragismului reținut, al unei umanități strivite și reduse la condiția de victimă. Dacă imaginea e reală, atunci e ușor de înțeles de ce ea poate fi în același timp și comună, pentru că tragismul „măicuței“ se mai poate afirma și altfel. Altfel, scoțînd-o deliberat din condiția de victimă. Dîndu-i o altă dimensiune, de expresie a unei epoci, și o forță mai impunătoare decît a încăpăținării, pe aceea a violenței. Adică, esența reală a condiției sale. Mutter Courage în creația Silviei Ghelan nu mai este o victimă, pentru că este condiția însăși. Ea își trăiește cu luciditate destinul, și asta dă vigoare și expresivitate evoluției sale, și sugerează, în același timp, o mare inconștiență față de sensul uman al acestui destin. Și asta dă fior. Un fior tragic, de gheață, mai puternic decît acela care ne face să înțelegem că nu mai are încotro, pentru că ne dăm seama că n-a înțeles de fapt adevărul. Mutter Courage în creația Silviei Ghelan își urmează destinul cu o fatalitate oarbă, pași grei, de plumb, prin zăpada vieții, mai cruzi și mai inumani decît țipătul de durere care ar fi trebuit să-i deschidă ochii. Și să-i smulgă o lacrimă.

Creația poate că nu e inedită. Dar e mai complexă. Grefată pe altă perspectivă. Nu o epocă reflectă un individ, ci un individ reflectă o epocă. De aceea, prezența lui suie

o treaptă de generalizare, marcată de la început pînă la sfîrșit. Domină evoluția pe această treaptă, știința de șiretenie și de motivații care o justifică, efectele și ecoul. În cîmpul presărat cu morți al războiului nesfîrșit, printre ruine și paiețe, măicuța Courage nu pare o apariție anacronică, ci adecvată.

Cu șapca aceea legată cu o basma pe cap, personajul e ușor grotesc și trist ca întreg peisajul. Evoluția lui zgomotoasă, sigură și profitabilă, prin umbrele acestui peisaj, nu e anacronică, ci integrată. Cu atît mai trist. Luciditatea cu care își cîntă motivațiile, istețimea cu care se menține, e un reflex al dezumanizării epocii. Ingrozitor de trist. Gîndul său taie realitatea în carne și, prin reflex, propria realitate a personajului, dar n-o abandonează. Ce poate fi mai tragic și mai trist?

Constantin Paraschivescu